

Riksdagens snabbprotokoll

2023/24:110

Fredagen den 3 maj

Kl. 09.00–09.54

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 12 april justerades.

§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen anmälde att *Gustaf Lantz* (S) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 1 maj, varigenom uppdraget som ersättare upphört för *Marcus Wennerström* (S) och att *Kalle Olsson* (S) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 2 maj, varigenom uppdraget som ersättare upphört för *Lena Bäckelin* (S).

§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2023/24:33 för torsdagen den 25 april i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från justitieutskottet.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2023/24:710

Till riksdagen
Interpellation 2023/24:710 Kvinnors situation i Iran
av *Sara Gille* (SD)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 19 juni 2024.

Skälet till dröjsmål beror på resa.
Stockholm den 30 april 2024
Utrikesdepartementet
Tobias Billström (M)
Enligt uppdrag
Klas Molin

Expeditionschef

Interpellation 2023/24:713

Till riksdagen
Interpellation 2023/24:713 Kinesiskt ägande av vindkraft i Sverige
av *Jessica Stegrud* (SD)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 maj 2024.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 30 april 2024
Klimat- och näringslivsdepartementet
Ebba Busch (KD)
Enligt uppdrag
Maria Åhrling
Expeditionschef

Interpellation 2023/24:714

Till riksdagen
Interpellation 2023/24:714 Översyn av statliga näringslivsstöd
av *Tobias Andersson* (SD)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 maj 2024.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 30 april 2024
Klimat- och näringslivsdepartementet
Ebba Busch (KD)
Enligt uppdrag
Maria Åhrling
Expeditionschef

Interpellation 2023/24:719

Till riksdagen
Interpellation 2023/24:719 Svenskfientlighet
av *Tobias Andersson* (SD)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 17 maj 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 30 april 2024
Arbetsmarknadsdepartementet
Paulina Brandberg (L)
Enligt uppdrag
Kerstin Bynander
Expeditionschef

Interpellation 2023/24:723

Till riksdagen
Interpellation 2023/24:723 Vallöftet om betald polisutbildning
av Rasmus Ling (MP)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 24 maj 2024.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 30 april 2024
Justitiedepartementet
Gunnar Strömmer (M)
Enligt uppdrag
Jenny Kvarnholt
Expeditionschef

§ 5 Anmälan om faktrapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskottet:
2023/24:FPM55 En färdplan mot en europeisk examen
COM(2024) 147, COM(2024) 145, COM(2024) 144 till utbildningsutskottet

§ 6 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till socialutskottet:
RiR 2024:7 SiS särskilda ungdomshem – brister i statens tvångsvård av barn och unga

§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskottet:
Proposition
2023/24:137 till skatteutskottet

Motioner
2023/24:2895 till finansutskottet
2023/24:2891–2894 till finansutskottet
2023/24:2890 till trafikutskottet
2023/24:2881, 2884, 2886 och 2888 till arbetsmarknadsutskottet
2023/24:2882 och 2887 till kulturutskottet

§ 8 Svar på interpellation 2023/24:681 om stöd till civilsamhället

Anf. 1 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Lotta Johnsson Fornarve har ställt ett antal frågor till mig som rör svenskt bistånd som går till civilsamhällesorganisationer i Sverige och det stöd som går till försvarare av de mänskliga fri- och rättigheterna och demokrati i mottagarländer.

Låt mig till att börja med hålla med Lotta Johnsson Fornarve om att i en värld där utvecklingen för demokrati går åt fel håll kan svenskt bistånd spela en viktig roll. Där är vi helt överens. Vad vi inte är överens om verkar vara två saker: vad Sverige gör, och hur arbetet för att få bättre genomslag ska bedrivas i framtiden.

Regeringen beslutade den 29 februari att ge Sida i uppdrag att analysera och inkomma med förslag på alternativ modell för tilldelning av det bistånd som i dag förmedlas genom de strategiska partnerorganisationerna, SPO:erna. Syftet med uppdraget är att få ett underlag där medlen i CSO-strategin helt eller delvis öppnas för ansökningar hos Sida från fler biståndsorganisationer och inte, som i dag, endast det fåtal civilsamhällesorganisationer som är strategiska partnerorganisationer. I uppdraget ingår även att ta fram en konsekvensanalys. Regeringen inväntar det samlade uppdraget och de förslag som ska tas fram av Sida under våren. Avtalen hanteras av myndigheten, och därför ber jag att få hänvisa till Sida.

Detta är inte en fråga om att förstärka biståndet och reducera det svenska civilsamhällets roll eller dess mervärde i utvecklingssamarbetet.

Regeringen har en tydlig ambition att öka stödet till civilsamhället, inklusive människorätts- och demokratiförsvarare. Detta återspeglas i regeringens reformagenda. Dessutom har vi prioriterat stödet till individuella MR-försvarare och oberoende journalister i den nyligen antagna strategin för Sveriges globala utvecklingssamarbete för mänskliga fri- och rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Regeringen tillförde också 40 miljoner kronor till CSO-strategin i år för verksamhet i Ukraina, Moldavien, Armenien, Belarus och Georgien, vilket innebär att CSO-strategins anslag 2024 ökat till 1,8 miljarder kronor.

Att som Fornarve påstå att regeringen prioriterar ned civilsamhället och arbetet med mänskliga fri- och rättigheter genom att dra ned på pengarna är alltså direkt felaktigt. Totalt sett är Sverige ett av de länder i världen som ger störst andel bistånd – 6,6 miljarder kronor under 2023, motsvarande 26 procent av Sidas samlade bistånd – till mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Av det stödet går drygt 60 procent till civilsamhället.

En höjning av egeninsatsen får naturligtvis konsekvenser. Dock har nivåerna för egenavgiften för svenska organisationer varierat över tid. Det civila samhället agerar självständigt och oberoende och är en viktig aktör i utvecklingssamarbetet. Aktörers oberoende från staten är grundläggande för ett civilsamhälle med en bredd av idéer. Höjd egenavgift gäller inte för

lokala organisationer i utvecklingsländer; för dessa gäller som tidigare 0 procent i egenavgift.

Regeringen har en löpande dialog med de svenska civilsamhällesorganisationerna inom det svenska humanitära biståndet och utvecklingssamarbetet. Regeringen har under 2023 och 2024 löpande träffat företrädare för det civila samhället. På tjänstemannanivå deltar även UD och Sida i regelbundna möten. Även framåt kommer vi naturligtvis att fortsätta hålla en dialog med civilsamhällesorganisationerna.

Jag vill slutligen slå fast att regeringen ser civilsamhället som en helt avgörande samarbetspartner vad gäller kunskap, erfarenhet och genomförande av det svenska biståndet.

Anf. 2 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret på min interpellation!

Ministern svarar bland annat att han vill slå fast att regeringen ser civilsamhället som en helt avgörande samarbetspartner vad gäller kunskap, erfarenhet och genomförande av det svenska biståndet. Det är naturligtvis jättebra. Men det blir mot den bakgrunden desto märkligare att regeringen nu håller på att dra undan mattan för ett stort antal av civilsamhällets organisationer som verkar inom biståndet. De organisationer som berörs är de så kallade strategiska partnerorganisationerna, SPO:erna. Det rör sig om 17 väletablerade organisationer med oerhört starkt förtroende hos den svenska allmänheten – Rädda Barnen, Diakonia, Röda Korset, Kvinna till Kvinna, We Effect, Act Svenska kyrkan, RFSU, Union to Union och Afrikagrupperna, för att nämna några.

Den 29 februari gav regeringen Sida i uppdrag att utreda hur myndigheten kan ta över vidareförmedling av stöd och ersätta det nuvarande systemet med strategiska partnerorganisationer med ett nytt system som ska sjösättas den 1 januari 2025. Sida började därför säga upp avtal med strategiska partnerorganisationer, trots att avtalen inte löpt ut. Det har skapat en enorm oro både bland de svenska organisationerna och bland mottagarna av svenskt bistånd runt om i världen. Många frågar sig vad som nu händer med svenskt bistånd.

Ett stort antal avtal sägs upp trots att de inte löpt ut. Det gäller projekt som har planerats att fortgå under flera år. Mycket tid, kraft och resurser har investerats i planeringen av dessa projekt, ett arbete som nu riskerar att rinna ut i sanden och gå till spillo. Ett av ministerns älsklingsord brukar vara effektivitet, och det är ett bra ord. Men det som nu sker är knappast ett effektivt sätt att använda bistånd och skattemedel.

Omkring 1 700 partner i 90 länder världen över berörs när deras finansiering äventyras. En lång rad organisationer världen över som jobbar för demokrati, mänskliga rättigheter, kvinnors rättigheter, fackliga och religiösa rättigheter eller klimat och miljö står nu inför en mycket osäker framtid.

Projekt som hotas är till exempel ett projekt i ett av världens farligaste länder, Honduras, som går ut på att

stödja miljö- och människorättsförsvarare. Hittills har projektet räddat livet på 1 093 personer. I Burkina Faso har ett innovativt projekt startats av en partner för att skapa alternativa inkomstkällor och omskolning för de fattiga kvinnor som utför könsstympning av flickor. Också detta projekt skulle tvingas upphöra. Listan av hotade projekt kan göras mycket lång; detta var bara ett par exempel.

Det är oansvarigt och ett stort slöseri med skattepengar när väl planerad verksamhet kanske inte får fortsätta. Det är definitivt inte ett effektivt sätt att använda biståndsmedel. Varför säger Sida upp väl fungerande projekt i ingångna avtal? Varför låter ni inte åtminstone projekten fortsätta avtalstiden ut så att de kan avslutas på ett värdigt sätt? Varför lyssnar ni inte på civilsamhällets organisationer och den oro som finns bland dessa?

Anf. 3 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag tackar Lotta Johnsson Fornarve för den här interpellationen.

Inledningsvis vill jag påpeka att inga kontrakt eller uppgifter i biståndet eller till civilsamhällesorganisationer gäller för alltid. De är tidsbegränsade, och det är ingen nyhet. Så har det fungerat också under andra regeringar, till exempel de regeringar som Vänsterpartiet har stött. Det är en etablerad princip att vi har tidsbegränsade strategier.

Ibland händer då det att de här strategierna löper ut. Det gäller för allihop. Då får man inleda nya strategier eller göra förändringar i biståndet. Det är en princip som har gällt under flera decennier. Det låter på interpellanten som att det här skulle vara en stor systemförändring i den delen. Men det är det alltså inte. Det har alltid fungerat precis så.

Nu gäller det CSO-strategin. Där vill jag ge Lotta Johnsson Fornarve rätt på en punkt; vi vill förändra det svenska biståndet. Vi har talat mycket här i kammaren om att hitta synergier mellan bistånd och handel, en mer modern form av bistånd. Det är vad många utvecklingsländer själva ber om. Vi gör nu stora förändringar för att hitta de synergierna.

Men vi vill också göra biståndet just mer effektivt. Vi vill göra det mer transparent och öppet. Vi vill öppna upp modellen med strategiska partnerorganisationer. Det finns i dag många fler än bara de här 17 organisationerna. Det vore väl alldeles utmärkt om vi kunde hitta en modell som innebär att fler organisationer kan få ta del av biståndet direkt från Sida utan att behöva gå en omväg med vidareförmedling i många led, höga administrationskostnader och så vidare. Det är vår ambition med detta. Jag tror att det kommer att välkomnas av många civilsamhällesorganisationer.

Vi vet också att det finns en hel del problem med detta. Bara häromdagen rapporterades det att Sidans internrevisorer i princip hade slagit larm kopplat till just de här frågorna. Modellen fungerar inte som den ska, transparensen är för dålig, arbetet mot korruption i mottagarländerna brister och system och rutiner som

borde vara på plats är inte på plats. Ibland finns det till och med problematik kopplat till jävsfrågor.

Det är väldigt allvarligt. Det handlar inte bara om förtroendet för biståndspolitiken i Sverige utan i grund och botten också om att de medel vi kanaliserar till bistånd ska komma människor i mottagarländerna till del på ett så bra sätt som möjligt.

Det gläder mig att interpellanten Lotta Johnsson Fornarve är så engagerad i frågorna. Jag skulle vilja uppmana till att inte ha för bråttom i detta. Vi befinner oss fortfarande bara i början av processen. Vi har varit väldigt transparenta och har gjort en detaljerad tidsplan. Vi har fortfarande bara fått en av tre rapporteringar från Sida. De ytterligare två väntar vi på. När vi har det materialet kommer vi att ta ställning till fortsättningen.

Men vi kan inte stå här i dag, innan vi ens har fått ta del av de delrapporteringarna och säga: Nu kommer det att bli så eller nu kommer det att bli så. Det vore att gå händelserna alldeles för långt i förväg.

Anf. 4 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Fru talman! Det som är nytt i det här är att Sida säger upp avtal som inte har löpt ut. Det är inget konstigt att man inte förlänger avtal som har löpt ut, men de här avtalen har ju inte löpt ut. Det finns projekt som har planerats för flera år framåt i tiden. Man har lagt massor med tid, energi, resurser och pengar på det här.

Organisationer runt om i världen har en förväntan att det här ska fortgå, men nu har man alltså tvingats säga upp de här avtalen. Organisationer runt om i världen sitter och väntar och vet inte vad som kommer att hända. Det är det som är det nya. Det är därför som civilsamhällesorganisationerna är djupt upprörda och oroad.

Jag bjöd in samtliga 17 civilsamhällesorganisationer som vi pratar om här till ett möte. Alla som kom till riksdagen var djupt oroad och upprörda över det som nu sker. Då tycker jag att det är uppenbart att ministern inte har lyssnat in civilsamhällesorganisationernas oro och ängslan och inte heller vad de här organisationerna håller på med ute i världen.

På mötet sa bland annat Rädda Barnen: Nu när vi måste säga upp det ingångna avtalet, vad ska vi säga till de funktionshindrade barnen i Rwanda som har gått igenom en lång process av förberedelser och som är stolta över sitt avtal med Rädda Barnen och har stora förväntningar inför framtiden?

Vad säger ministern till demokratikämparna i Kambodja som nu förlorar sitt stöd i ett mycket känsligt läge? Det är ett stöd som regeringens egna statliga kommitté Eba har utvärderat noga och sagt är mycket väl fungerande.

Nu föreslår regeringen också att Sida ska ta över folkrörelsebiståndet. Det står tydligt och klart i instruktionerna. Om det skulle bli verklighet skulle decennier av kunskap och erfarenhet gå förlorad. Samtidigt kan en myndighet omöjligt nå ut till lokalsamhället på det sätt som civilsamhället kan genom sina partner. Många organisationer i mindre demokratiska

länder kan inte heller ha direkt kontakt med en myndighet.

Regeringen har även aviserat att den vill öppna för kortare avtal i framtiden, trots att all forskning visar att långsiktighet är viktigt för ett bra och effektivt bistånd. Ett projekt bör vara minst fem år för att vara effektivt. Det går inte att bygga upp någon vettig verksamhet under till exempel ett år. Regeringens ledord om transparens, effektivitet och långsiktighet klingar alltmer falskt.

Dessutom innebär regeringens nya strategi för utvecklingsarbete med det civila samhället för 2024 ett ökat egenfinansieringskrav. För små organisationer innebär det en dubbling redan i år eller en tredubbling från och med nästa år. Flera av de mindre organisationerna, till exempel Afrikagrupperna, kommer inte att klara av att samla in de medel som behövs.

Små civilsamhällesorganisationer kommer kanske att tvingas stänga ned på grund av detta nya krav. Deras långa och upparbetade relationer, särskilda expertis samt unika möjligheter att nå särskilda grupper riskerar att gå helt förlorade. Är det bara de stora jättarna som ska kunna söka pengar och driva projekt i framtiden? Jag tycker att det är en oroväckande utveckling.

Anf. 5 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Åhörare! Det gläder mig att Lotta Johnsson Fornarve har träffat biståndsorganisationer. Jag vet inte vilka interpellanten har träffat och hur många som kom. Men jag skulle vilja uppmana till att nästa gång träffa inte bara dem som redan i dag får tilldelning från Sida utan kanske även några av dem som inte får det och som ser möjligheter i ett system med större öppenhet och transparens, där biståndet kan komma fler organisationer till del, inte bara dem som får det redan i dag.

Hela syftet med vår modell är att hitta en tilldelning som baseras på en större grad av öppenhet och just effektivitet. Det ska vara de bästa projekten, de som når bäst resultat, som får biståndsmedel. Det ska vara ledstjärnan, snarare än de projekt som man har arbetat med under lång tid. Ibland, Lotta Johnsson Fornarve, kan det faktiskt vara bra att tänka lite nytt, att inte bara göra som man alltid har gjort och låta saker och ting rulla på enligt gammal rutin.

Vi ska använda biståndet som en strategisk resurs, mäta resultat och kanalisera medel till det som faktiskt kan bekämpa fattigdom mest effektivt eller underlätta för MR-försvare. Det är precis det perspektivet vi vill föra in och som möter starkt motstånd från Väns-terpartiet.

Jag vill upprepa en sak som jag har sagt hela tiden: Vi har varit transparenta i processen och har gett en detaljerad tidsplan för detta. Jag vill påpeka att avtalen inte sägs upp i dag, vilket det låter som i denna debatt. Det är en avisering om att de ska löpa ut vid årsskiftet. Vi är fortfarande bara i maj. Grunden för detta är att ge organisationerna en avisering om hur vi tänker, så att det inte ska komma där i slutet av året.

När det gäller arbetet med att ta fram det nya systemet, den nya resurstilldelningen, vill jag understryka att vi är en regering som tror väldigt mycket på civilsamhället, så till den grad att vi ökar stödet till CSO. Det har ökat med den här regeringen jämfört med den tidigare regeringen, som regerade med stöd av Vänsterpartiet. Det säger någonting om hur viktigt detta är för oss.

Vi kommer som sagt att återkomma. Men det är viktigt att alla vi som tycker att detta är en central del av biståndet inte sprider felaktigheter, att vi inte skapar oro i onödan utan faktiskt inväntar de ytterligare rapporter som ska komma från Sida.

På det temat vill jag bara upprepa den problembild som vi ser och som Sidas egna internrevisorer har pekat på. Det handlar om problem kopplat till transparens, korruption och jävssituationer. Ser inte Vänsterpartiet det här? Tycker inte Vänsterpartiet att den typen av allvarliga frågor är ett problem, att svenska skattepengar ens nämns i samma sammanhang som korruption? Tycker inte Vänsterpartiet att det är bra att vi agerar för att förändra det?

Ytterst handlar detta om förtroendet för biståndspolitikerna men först och främst om att de resurser som vi lägger på bistånd – 56 miljarder kronor, som har arbetats ihop av sjuksköterskor, lärare och poliser – alltid ska användas så effektivt som möjligt. Ser inte Vänsterpartiet de problem som finns i dag?

Anf. 6 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V):

Fru talman! Självklart ska biståndet fungera väl, och om det finns problem ska de åtgärdas. Men få saker har genom årens lopp varit så genomlyst och transparent som just biståndet.

Svenska folket har väldigt stort förtroende för civilsamhällets biståndsarbete. Det visar Sidas årliga opinionsundersökning. Det finns också en anledning till att det är just de här 17 organisationerna som får bidrag från Sida. De är de mest väletablerade organisationerna vi har i landet och de har funnits under lång tid, vissa i 60 år.

Jag är naturligtvis öppen för att förändringar kan genomföras; det är inte det. Men man säger upp ingångna avtal som var tänkta att löpa under flera år framöver och drar undan mattan för projekt som det har lagts ned massor av tid, energi, resurser och planering på att genomföra. De riskerar nu att rinna ut i sanden. Det är ett faktum att det är på det sättet, och jag menar att det är ett enormt slöseri med skattemedel och biståndsmedel. Det är ungefär 1 700 partner i 90 länder världen över som berörs. En lång rad organisationer som jobbar för demokrati, mänskliga rättigheter, kvinnors rättigheter, fackliga och religiösa rättigheter, klimat och miljö står nu inför en mycket osäker framtid.

Svenskt bistånd har fortfarande ett bra rykte runt om i världen, men nu riskerar regeringen att slå sönder det och kraftigt minska förtroendet för det. Då försämrar bilden av Sverige, och det är en bild som vi i stället skulle behöva stärka.

Anf. 7 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Vi är en borgerlig regering som tror på kraften i civilsamhället, och det är därför vi ökar resurserna till civilsamhällesbiståndet. Men Lotta Johnsson Fornarve sätter fingret på någonting intressant, tycker jag. Det är klart att civilsamhället är något annat än staten. Man hör på namnet att det inte är en rent statlig utförare.

Det här aktualiserar en intressant fråga, nämligen vilket ansvar man själv har som civilsamhällesorganisation för att hitta annan finansiering än från skattebetalarna. Om man har en organisation som till 90–95 procent är beroende av skattepengar är det väl ett problem om man samtidigt säger att man är en civilsamhällesorganisation. Det är ju närmast en filosofisk fråga. Det är klart att en civilsamhällesorganisation har ansvar för att samla in egen finansiering. Vi tror också att det i grund och botten gör biståndet bättre.

Jag är övertygad om att svenska folket vill vara generösa och vara med och bidra. Ingen är opåverkad av de krigets fasor som man ser. Men som civilsamhällesorganisation – eller för den delen som statlig utförare – ska man alltid kunna uppvisa goda resultat, transparens och effektivitet. När vi får problem bekräftade, som till exempel i den här internrevisionsrapporten, ska vi inte sopa dem under mattan och fortsätta som vi alltid har gjort. Vi ska ta tag i problemen, öppna upp systemen, öka transparensen, hitta rutiner för att bekämpa korruption eller misstänkt jävsproblematik etcetera – och det är precis det som vi nu gör.

Vi är bara i början av den här förändringen. Vi kommer att invänta Sidas ytterligare rapporter och analyser, och sedan ger vi besked om fortsättningen. Men att civilsamhället även fortsättningsvis kommer att vara väldigt viktigt biståndsaktörer står redan klart.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2023/24:705 om förstatligandet av folkrörelsebiståndet

Anf. 8 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Olle Thorell har frågat mig hur jag och regeringen motiverar beslutet att omstrukturera och förstatliga biståndssystemet. Till att börja med kan man tyvärr konstatera att Olle Thorells fråga bygger på en total missuppfattning. Ingenstans i vare sig regeringens reformagenda eller i något annat av de styrande dokument som är vägledande för biståndspolitikerna kan man läsa om något förstatligande av civilsamhällesbiståndet.

Jag har även fått frågan om vilka åtgärder jag och regeringen planerar att vidta för att säkerställa att övergången till det nya systemet sker med hänsyn tagen till de skadeverkningar det kan innebära för de organisationer och människor som i dag har nytta av det av civilsamhället förmedlade svenska biståndet.

Att bara vissa organisationer får möjlighet att söka pengar ur strategier och i praktiken genom sin status

som strategisk partnerorganisation, SPO, garanteras pengar ur civilsamhällesstrategin innebär låg konkurrens och minskade möjligheter för organisationer som inte har en på förhand privilegierad ställning. Att Sida i dag inte beaktar annat än SPO:ernas ansökningar kan i förlängningen leda till att man helt enkelt inte väljer ut de ansökningar som har störst potential gentemot biståndets mål.

Regeringen beslutade den 29 februari att ge Sida i uppdrag att analysera och inkomma med förslag på alternativ modell för tilldelning av det bistånd som i dag förmedlas genom SPO:erna. I uppdraget ingår också att bland annat ta fram en konsekvensanalys. Uppdraget syftar till att stärka det svenska civilsamhällets roll och mervärde i utvecklingsarbetet och öka transparensen, öppenheten och effektiviteten. I uppdraget ingår också att analysera förutsättningarna för ett mer öppet, transparent och inkluderande ansökningsförfarande. Det är min och regeringens bedömning att detta skulle kunna bidra till att minska administrativa kostnader och transaktionsled i svensk biståndsverksamhet, vilket i så fall är i linje med regeringens biståndspolitiska prioriteringar.

Att uppdraget till Sida och en alternativ modell för ansökan och tilldelning av biståndet skulle skada bilden av Sverige som pålitlig och långsiktig partner är ett påstående helt utan belägg. Tvärtom skapas goda förutsättningar för det breda, svenska civilsamhället att i ökad utsträckning nå ut till lokala organisationer i partnerländer. Regeringen ser också att en alternativ hantering skulle kunna leda till att ansökan om medel sker på mer lika villkor för alla civilsamhällesorganisationer samt öka insynen i beslutsfattandet. Det är en viktig prioritering för regeringen.

Olle Thorell lyfter också fram det han beskriver som hot om uppsägning av avtal. Avtalen med de strategiska partnerorganisationerna hanteras av Sida. Frågor som rör hanteringen av avtalen ber jag därför att få hänvisa till myndigheten.

Civilsamhället har och kommer att fortsätta ha en helt central roll som självständig kraft i genomförandet av svenskt bistånd. Detta står på inget sätt i motsats till idén om att kunna förbättra rådande system för medeltilldelning inom biståndet. Transparens, effektivitet och möjlighet till extern granskning är förutsättningar för att svenska skattebetalare även fortsättningsvis ska vara beredda att finansiera ett generöst bistånd.

Regeringen kommer nu att invänta resultatet av det samlade uppdraget som ska tas fram under våren och sedan bereda en ny modell för tilldelning av medel inom ramen för civilsamhällesstrategin från 2025 och framåt. Självklart kommer den nya modellen att tas fram med ambitionen att undvika skadlig ovisshet och att möjliggöra kontinuitet och långsiktighet i det viktiga arbetet som det svenska civilsamhället utför tillsammans med lokala partner.

Anf. 9 OLLE THORELL (S):

Fru talman! Kritikstormen kommer inte bara från oss i oppositionen. Civilsamhället är i fullkomligt

uppror. Har inte ministern märkt det? Jag har under mina nu ganska många år i utrikesutskottet inte sett maken till ilska och frustration från ett samlat civilsamhälle. Och det gäller inte bara de 17 SPO:erna. De är i sig paraplyorganisationer och organiserar många fler. De har 1 750 projekt i nästan 100 länder. Det handlar alltså om att även organisationer som inte är SPO:er ser det här för vad det är, nämligen en attack på de svenska folkrörelserna. Det är en attack som ingår i ett större pussel där man även ger sig på folkbildningen, Allmänna arvsfonden och annat.

Det känns nästan som att statsrådet försöker gaslighta oss alla. I svaret säger ministern att det absolut inte handlar om något förstatligande av biståndet och att det är en total missuppfattning. Men det är ju inte det! Det står klart och tydligt i regeringsbeslutet att från och med den 1 januari ska Sida kartlägga konsekvenser av en ansvarsöverföring till myndigheten för att ta över vidareförmedlingen av stöd från och med den 1 januari 2025.

Man tar från civilsamhällesorganisationerna, ger till en statlig myndighet, räknar ut att det kommer att kosta 420 fler anställda på Sida och ½ miljard kronor att administrera – men säger att det inte är något förstatligande och att det är ett totalt missförstånd. Det är bara struntprat från ministern!

Jag förstår att en moderat ministers instinkter går emot allt vad förstatligande heter, men det är ju precis det man vill att Sida ska utreda. Det är ingen missförståelse.

Vad gäller att vilja reformera biståndet förstår och uppskattar jag det. Vi vill också reformera biståndet. Att vilja hitta nya sätt att förmedla biståndet och se till att fler får del av det är inget fel. Det handlar i stället om ert sätt att göra det på. Det är som om man skulle tycka att det är oordning i vitrinskåpet hemma och därför gå dit med röjsåg och slägga. När människor tycker att det var dumt och undrar varför ni gjorde så där säger ni: ”Vi ser saker på ett nytt sätt och försöker inte sopa problem under mattan.”

Det är klart att man ska kunna reformera och förändra, men gör det på ett rimligt sätt! Ni skulle kunna göra på ett annat sätt med de avtal som Sida nu blir tvungna att bryta; de gör ju bara som de blir tillsagda. Det står klart och tydligt att de ska utreda och ta över verksamheten. De säger därför upp avtalen med de olika organisationerna, som i sin tur säger upp avtal med sina partner, organisationer och projekt i hela världen. Det kan gälla funktionshindrade barn i Rwanda som inte får den hjälp de tidigare har fått. Detta drar ni nu undan mattan för och säger att alla bara har missstolkat vad regeringen tycker.

Ni skulle ju i stället kunna skriva i ett regleringsbrev att nya avtal ska följa de nya principerna, medan redan ingångna avtal ska fullföljas. En enda mening i ett regleringsbrev kan göra otrolig skillnad, Johan Forssell. Varför är ni så ovilliga att ändra något när det uppenbart har blivit väldigt fel?

Anf. 10 DANIEL VENCU VELASQUEZ
CASTRO (S):

Fru talman! Jag tackar Johan Forssell, som jag hade en debatt med om dessa frågor för exakt en vecka sedan. Under den debatten fick jag dock inte svar på mina frågor, och det finns fortfarande väldigt många frågor att få svar på. Både Lotta Johnsson Fornarve och Olle Thorell har ställt relevanta frågor i dag om den oro som civilsamhället känner just nu.

Det är inte bara de 17 strategiska partnerorganisationerna som känner oro, utan det gör även de som är medlemmar i dessa organisationer. Vi ska komma ihåg att SPO:erna utgör paraplyorganisationer som i sin tur har flera hundra medlemmar, och de har i sin tur tusentals lokala partner. Alla dessa drabbas nu av att avtalen sägs upp.

I den förra interpellationsdebatt som jag hade med Johan Forssell, fru talman, sa statsrådet att inga avtal har sagts upp. Det där är inte sant. De strategiska partnerorganisationerna har varit tvungna att säga upp ungefär 1 700 avtal på grund av beslut som är fattade av Johan Forssell och hans kollegor.

Det finns ett påstående som upprepas inte bara av Johan Forssell utan också av samtliga regeringspartier, nämligen om hur många led biståndspengar förmedlas i. Det sägs att de förmedlas i sju led, men jag har fortfarande inte fått något exempel på vilka projekt, be-
lopp eller organisationer det skulle röra sig om. Jag skulle gärna vilja ha konkretion och exempel på när det har vidareförmedlats i sju led.

Om biståndspengar verkligen förmedlas i sju led skulle det självfallet påverka transparensen och möjligheten att göra ordentliga kontroller. Det vore såklart ett problem. Men jag har varit engagerad i biståndprojekt i tio år, fru talman, och jag har aldrig varit med om att man har vidareförmedlat biståndspengar i sju led. Inte heller Sida har hittat fog för detta påstående. Det tycks bara komma från Johan Forssell och hans kollegor.

Om man bygger sin politik på sådana argument och påståenden måste man ha fog för dem, annars blir det en orättvis svartmålning av civilsamhället. Å ena sidan säger man att civilsamhället är otroligt viktigt och kommer att utgöra en avgörande roll i Sveriges biståndspolitik. Å andra sidan säger man att de måste lära sig att klara sig själva och inte leva på skattemedel.

Jag tycker att det här är anmärkningsvärda uttalanden, fru talman. Sådana uttalanden ger inga lugnande besked om framtiden för civilsamhället i biståndspolitiken.

Fru talman! Insyn och transparens är otroligt viktigt. Jag håller med statsrådet om att vi behöver öka transparensen och se till att komma åt de fall där korruption förekommer och där skattemedel används på ett felaktigt sätt. Jag förstår dock inte riktigt hur transparensen och insynen ökar i biståndprojekt genom att man fattar förhastade beslut utan några som helst konsekvensanalyser.

Kanske gick man för fort fram, och kanske var Sida för snabb med att tolka regeringens beslut. Men

regeringen är ändå ansvarig för den politik som faller ut. Det som har hänt är att avtalen har sagts upp, och det ökar inte transparensen eller insynen. Vad som nu händer är att avtal ganska snabbt behöver sägas upp, och det är att slösa med skattemedel, Johan Forssell.

Jag skulle vilja ha lite konkretion om i vilka projekt som biståndspengar har vidareförmedlats i sju led.

Anf. 11 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag tackar meddebattörerna för diskussionen, som berör ett väldigt viktigt område. Möjligen skulle den tjäna på lite mer eftertänksamhet och att man lugnade sig ett par snäpp. Jag noterar att väldigt många felaktigheter sprids i diskussionen. Det är nästan så att man får intrycket att det finns en agenda. Det bidrar till oro snarare än att förklara.

Vi är bara i början av processen. Avtalen har alltså inte sagts upp. Titta på det som Sida har kommunicerat! De aviserar att de ska göra det här vid årsskiftet. När jag tittar i min kalender i dag står det fortfarande maj. Hela beskrivningen av att 1 750 avtal redan har sagts upp stämmer ju inte. Det här är fel. Ändå får vi gång på gång höra det från Socialdemokraterna. Man kan tycka olika och ha olika uppfattning, men låt oss inte sprida felaktigheter. Det tjänar ingen på.

Vår ambition med förändringen är att öppna upp systemet och få mer transparens och effektivitet. Vi vill möjliggöra för fler organisationer att kunna söka medel och komma bort från den vidareförmedling som ibland sker i väldigt många olika led. På sidan 16 i Sidas internrevisionsrapport skriver man om vidareförmedling i fem led. Sedan tillkommer ytterligare två led: ett från UD till Sida och ett från Sida till respektive SPO. Varje sådant led för självklart med sig olika transaktionskostnader och administration.

Regeringen har som ambition att inte göra som man alltid har gjort, utan vi vill ställa de frågor som är väldigt viktiga men som kanske ibland är svåra. Hur säkerställer vi att så mycket av svenska skattebetalares pengar som möjligt når ända längst ut i verksamheten? Vi måste ta tag i problemen. Man kan inte bara hänga ett skynke över problemen i det vitrinskåp som det talades om förut och gå ut i vårsolen och njuta av det fina vädret. Vi måste faktiskt öppna skåpet och titta på glaset. Är de trasiga? Ska de användas eller inte?

Bara häromdagen fick vi en internrevisionsrapport som pekar på allvarliga problem här: bristande rutiner kopplat till transparens, bristande rutiner kopplat till effektivitet, bristande rutiner kopplat till korruption i biståndet och bristande rutiner kopplat till jäv. Vi väljer att ta oss an dessa problem, adressera dem och göra något åt dem. Ser inte Socialdemokraterna detta? Eller är de så fast i det gamla tänket, att man ska göra som man alltid har gjort? Det är precis så som Socialdemokraterna tänker kring handel och bistånd eller om att ha mer av öppenhet och transparens.

Det handlar om skattebetalarnas pengar, Olle Thorell. Det är väljare som har jobbat ihop de här medlen. Vi har ett ansvar att agera när vi får larmrapporter. Då kan man inte bara säga att det är ett problem men inte

göra något åt det. Det ska tydligen vara business as usual, och allt ska rulla på i många år till. Det där är inte trovärdigt. Då agerar man inte på rapporter som den vi har fått.

Om ni tycker att det här är problematiskt, borde ni då inte välkomna att vi tittar på dessa delar redan innan förändringen är klar? Kan vi inte få höra vad ni tycker om det?

Jag vill betona en sak. Inget nytt system är ju klart. Vi väntar fortfarande på två tre rapporter från Sida. Det nya systemet kommer att träda i kraft vid årsskiftet och möjliggöra för fler att ta del av biståndet på ett mer öppet och transparent sätt än tidigare.

Anf. 12 OLLE THORELL (S):

Fru talman! Vad roligt med debatt! Det här ska vi göra oftare, tycker jag. Det kommer att behövas, eftersom statsrådet uppenbarligen har en så helt anorlunda bild av verkligheten och försöker fortsätta med detta gaslightande, nu genom att sätta fokus på en intern revisionsrapport som visar på risker för jävsproblematik. Det är alltså inte fråga om konkreta exempel där det har funnits jäv och beslut har fattats på fel sätt, utan om risker. Det är klart att det finns risker för jäv i en myndighet som sysslar med bistånd. Det är klart att man anställer människor som har jobbat i annan biståndsverksamhet någon annan gång i en annan organisation. Det är väl en styrka? Det är väl inget fel? Eller hur vill statsrådet att Sida ska hitta kompetent personal? Ska de födas på Sida för att inte befläckas av samarbete med civilsamhället?

Det är inte enskilda handläggare på Sida som fattar beslut, utan det är kommittéer där man lägger fram förslag. Det finns också rutiner på Sida för att ta hand om jävsproblematik – samma rutiner som finns inom all statlig verksamhet. Om till exempel en landshövding får för sig att sätta upp en lapp i receptionen och annonsera ut ett jobb som man sedan ger en kompis finns det rutiner för hur man hanterar detta. Det finns visselblåsarfunktioner och granskande journalister som skriver, och det är jättebra. Så ska det fungera i statliga myndigheter, även på Sida.

Vad Johan Forssell försöker göra är att avleda uppmärksamheten från detta städande av vitrinskåpet. Det är klart att det behöver städas. Vi behöver putsa glaset, kanske ställa dem i en annan ordning, flytta in fler glas och ta bort andra. Men ni har tagit fram röjsågen och släggan och försöker städa med dem, och det är helt fel.

Jag vill bemöta den del av svaret som handlar om att Sverige bilden förstörs av det här. Ministern fortsätter sitt gaslightande och säger att det inte finns några som helst belägg för detta. Jo, det finns det visst. Titta här vad jag har hittat – ett brev! Det kanske inte Johan Forssell har hittat i sin inbox, men det är ett brev till OECD-Dac med kopia till statsrådet Forssell och generaldirektör Granit på Sida från 340 organisationer i 60 länder – oroliga civilsamhällesorganisationer som för fram kritik mot den här omläggningen av civilsamhällesbiståndet och beskriver de risker som finns. 340

organisationer – det är väl belägg om något! De står listade i alfabetisk ordning från ACT Alliance Global till Zambia Youth Federation. Det är bara att läsa in- antill, ministern, om man vill ha belägg för denna kritik. Och det är klart att det här skadar Sverige bilden.

Statsrådet säger att vi hittar på, att avtal inte har sagts upp och att vi eldar på oro. Det är helt fel. Faktum är att avtal har sagts upp och personal sparkats. Människor i extrem utsatthet är lämnade åt sitt öde. Det är att göra skada. En av de grundläggande principerna i biståndsarbete är: Do no harm. Stop doing harm, Johan Forssell! Lämna den här vägen mot förstatligande! Se till att skriva ett nytt regleringsbrev till Sida där man låter de här avtalen löpa ut!

Anf. 13 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Fru talman! Jag tackar Johan Forssell för att han ger någon form av konkretion när det kommer till de sju leden. Man kan absolut räkna UD till Sida som ett led och Sida till SPO som ett annat led. Men, fru talman, det som har kommunicerats är att biståndspengar skulle ha vidareförmedlats i sju led i själva biståndsprojekten, och det är inte sant.

När det kommer till skattepengar håller jag med Johan Forssell. Vi ska inte slösa med skattepengar. Det håller jag fullständigt med om. Jag tycker inte heller att skattepengar ska bidra till korruption. Jag tycker inte att man ska ha minskad insyn i skattebetalarnas pengar utan ökad.

Men det är exakt det som händer nu, Johan Forssell – man slösar med skattebetalarnas pengar. När man inte genomför ordentliga konsekvensanalyser innan man skickar uppdrag till Sida är det exakt det som sker. I stället för att svenska skattebetalares pengar ska användas till att främja demokrati, förbättra kvinnors hälsa runt om i världen och arbeta med de humanitära insatser som världen är i akut behov av behöver man fokusera på att säga upp avtal, sparka personal och försöka tyda de väldigt oklara signalerna från regeringen. Det är väl att slösa med underskötterskans och byggarbetarens lön, Johan Forssell? Genomför man ordentliga konsekvensanalyser får man också ett bättre utfall. Det är här regeringen fullständigt har brustit, fru talman. Ska man kunna använda skattemedel varsamt måste man ha en välgrundad bild av verkligheten.

Anf. 14 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Jag ska reda ut några saker angående det som har sagts här.

Vi är en regering som inte vill göra som man alltid har gjort. Vi är en regering som utmanar gamla sanningar. Grunden för det är att vi tycker att biståndet är så oerhört viktigt. Det finns potential att göra väldigt mycket mer än tidigare genom att hitta nya synergier och nya samarbeten, göra förändringar, fokusera på de områden där Sverige har ett mervärde och alltid ställa viktiga men ibland svåra frågor om effektivitet, transparens och öppenhet.

När man gör den här typen av förändringar är det klart att det kan väcka frågor. Ibland kan det till och med väcka oro. Jag har förståelse för det. Men vi måste som politiska beslutsfattare alltid ställa oss frågan hur vi använder skattebetalarnas pengar på mest effektiva sätt och hur vi uppnår bästa resultat. Det måste vara det vägledande perspektivet.

Processen är väldigt öppen och transparent. Vi beskrev redan i fjol att vi skulle se över vidareförmedlingen. Vi har gett ett uppdrag till Sida med tydliga datumförsedda stationer för när rapporter ska inkomma, och vi kommer att ha ett nytt system efter årsskiftet. Det är det, fru talman, som mina motdebattörer i interpellationsdebatten glömmar bort eller inte berättar – det kommer ett nytt system med ny medelstilldelning till civilsamhället, och man kommer att kunna göra ansökningar. Det är klart att transparensen kommer att vara större. Kanske kommer även konkurrensen att vara större, och det är i grund och botten väldigt bra att vi ser till att det är de mest effektiva projekten som får stöd.

Här har vi dock ett ansvar. När organisationer hör om att 1 750 avtal har sagts upp förstår jag att de blir oroliga. Men det är ju fel! 1 750 avtal har inte sagts upp. Vad Sida har gjort är att avisera att man vid årsskiftet kommer att avsluta avtal och ingå nya avtal. Om Socialdemokraterna verkligen bryr sig om de här organisationerna, sprid då inte felaktigheter! Det skapar oro. Detta stämmer inte.

Det kan vara lockande att sitta på väldigt många stolar samtidigt. Ja, säger Olle Thorell, vi ska ta tag i problemen med bristande transparens och till och med risker för korruption och jäv. Men gör inga förändringar! Business as usual! Det ska få fortsätta rulla på. Alla stolar samtidigt!

Jag börjar bli ganska van vid det här. Vi har haft precis samma diskussion om enprocentsmålet. Regeringen gör fel som lämnar enprocentsmålet, har vi fått höra gång efter annan. Men vad hände när Socialdemokraterna presenterade sin budget? Står man kvar med något enprocentsmål? Nej, häromdagen tror jag inte att man nämnde det med ett enda ord i sin budget. Man följer ju med regeringen i den bana vi har gjort – det är någon miljard som skiljer.

Man kan inte sitta på alla stolar samtidigt. Det är möjligen en lyx man kan ha i opposition, men man kan inte styra ett land på det sättet. Då måste man börja ta ansvar och göra prioriteringar, och det är precis det vi gör nu. Vi försöker inte dölja de här problemen. Vi lyfter fram dem för att kunna hantera dem och se till att biståndet blir mer transparent och mer effektivt.

Fru talman! En sak vet jag: Om man gör som man alltid har gjort och inte tar tag i problemen, om det bara blir läpparnas bekännelser, kommer det att komma fler sådana här rapporter. Då kommer vi att få fler problem med bristande transparens och kanske till och med korruption. Och en sak, fru talman, vill jag att svenska skattebetalare ska veta: Deras pengar ska aldrig någonsin komma ens i närheten av korruption.

Anf. 15 OLLE THORELL (S):

Fru talman! Tack, statsrådet!

Jag håller helt och hållet med. Svenska skattebetalares pengar ska gå till det som de är avsedda för. De ska inte komma i närheten av korruption. Det ska granskas, och man ska se till att de gör största möjliga nytta. Där finns det ingen åsiktsskillnad i kammaren.

Det finns heller ingen åsiktsskillnad när det gäller att vilja förändra. Vi socialdemokrater vill gärna förändra politiken. Vi är inne i ett stort arbete i hela vårt parti om att omvärdera, tänka nytt, se på misstag som vi har gjort och försöka att komma framåt med ny politik.

Det gäller också biståndspolitik. Vi kommer att bjuda in till en ny reformagenda från Socialdemokraterna för alla som vill vara med och spela in till den. Vi vill se förändring. Men vi vägrar att göra förändring på det otroligt brutala och klumpiga sätt som regeringen förstatligar folkrörelsebiståndet. Det är vad ni gör, säg ingenting annat.

Ni förstatligar biståndet. Sluta med det! Skriv ett nytt regleringsbrev till Sida där ni låter avtal löpa på och där nya avtal kan gälla efter nya regler. Det är inget fel i att ta ett steg tillbaka när det har blivit fel.

Jag önskar att regeringen kunde släppa prestige i den här frågan, bygga upp broar som man bränner till folkrörelserna i Sverige och se till att arbeta för det som vi alla borde ha fokus på, nämligen att hjälpa fattiga och utsatta människor i länder där deras rättigheter kränks och där nöden är stor.

Jag tror Johan Forssell om gott. Jag hoppas verkligen att han tar till sig av den debatt vi har haft i dag. Jag vill tacka så mycket för det, och jag passar på att önska en trevlig helg.

Anf. 16 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Vi befinner oss i början av en förändring som syftar till att öppna upp systemet och skapa en större transparens och också större möjligheter för granskning. De möjligheterna är i dag inte så fullgoda som vi önskar att de skulle kunna vara.

Men det handlar också om att säkerställa att det alltid är de bästa projekten, de som gör störst nytta, som får medelstilldelning och inte de som har varit tidigare och där saker och ting löper på. Det är klart att det skapar frågor. Därför har vi varit måna om att vara transparenta med processen. Vi befinner oss bara i början av den.

Jag fick en fråga här om varför vi inte gör en konsekvensanalys. Det är precis det vi gör. Det är precis därför vi ger uppdraget till Sida att inte bara en gång utan vid tre tillfällen redovisa konsekvenser. Mina vänner i Socialdemokraterna verkar inte riktigt ha förstått hur processen går till. Besluten är inte fattade än.

Det har i den delen inte sagts upp 1 750 avtal. Ett nytt system kommer att träda i kraft. Vi har redan från början varit måna om, och det har vi också sagt, att hela tiden säkerställa att det blir en så sömlös övergång som möjligt.

Fru talman! Om man bara låter projekt ”löpa på” kan man heller inte åtgärda de problem som finns. Då kommer vi inte att kunna åtgärda problem med bristande insyn och en transparens som är för dålig. Det finns till och med rapporter om bristande rutiner för att hantera korruption eller för den delen jävsproblematik.

Det går inte att hantera det om man bara låter saker och ting löpa på som de alltid har varit. Man måste som politisk beslutsfattare våga att inte sitta på alla stolar samtidigt utan göra vissa förändringar. Det är precis det vi nu gör.

Vi är en regering som tror på civilsamhället. Det är därför vi ökar anslagen till civilsamhällets organisationer. Samtidigt gör vi också förändringar för att öka just transparensen och öppenheten. Jag vill tacka deltagarna i interpellationsdebatten för debatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 2 maj

2023/24:729 Gårdsförsäljning

av *Christofer Bergenblock* (C)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:730 Åtgärdsprogram mot svenskfientlighet

av *Pontus Andersson Garpvall* (SD)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

§ 11 Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 2 maj

2023/24:856 Erkännande av folkmordet på armenier

av *Erik Hellsborn* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 2 maj

2023/24:816 Statens ansvar för gatubelysning på landsbygden

av *Magnus Manhammar* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:817 Internationellt hälsosamarbete med Taiwan

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:826 Taiwans deltagande i WHA

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:818 Ändrade regler för fiske av lax

av *Malin Larsson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:819 OECD-Dacs regler för biståndet

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:820 Startlån för förstagångsköpare

av *Katarina Luhr* (MP)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:822 Högerextremismens framfart

av *Azra Muranovic* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:823 Kontrollerna kring utfärdande och hantering av dödsbevis

av *Denis Begic* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:821 Vapenexport till Taiwan och Israel

av *Markus Wiechel* (SD)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2023/24:824 Hyrläkarsystemet

av *Lena Bäckelin* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:825 Beslut vid gemensam ansökan om skilsmässa

av *Mattias Eriksson Falk* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:830 Vapenhandboken

av *Per Söderlund* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:829 Situationen i Cypern

av *Sara Gille* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:828 Intensifierat samarbete med Mongoliet

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:827 Juristdomare i tingsrätterna

av *Mattias Eriksson Falk* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:834 Svensk kompensation för avskaffad finsk folkpension

av *Peter Hultqvist* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2023/24:832 Fristående kurser

av *Niklas Sigvardsson* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:835 Antalet kurser av hobbykaraktär

av *Niklas Sigvardsson* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:833 Fristående kursers påverkan på omställningsstudiestödet

av *Niklas Sigvardsson* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:831 Utredningen om ungdomskriminalitetens nämnder

av *Marcus Wennerström* (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)
2023/24:837 Upphandlingar som främjar att företag gör rätt

av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Erik Slottner (KD)

2023/24:839 Enkla bolags möjlighet att söka stöd för laddstolpar

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:842 Miljökrav på Trafikverkets upphandling av asfalt

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:841 Marksåla tekniker för Svenska kraftnät

av *Rickard Nordin* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:840 Kriterier för kärnstöd

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:836 Decentraliserade utbildningsmiljöer

av *Mats Wiking* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:838 Handelns brottsutsatthet

av *Tobias Andersson* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:844 Tillgänglighetsarbetet i naturvårdsområden

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:845 Eldning av trädgårdsavfall

av *Kerstin Lundgren* (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:843 Sekretess mellan kriminalvård och polis

av *Adam Marttinen* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 9.54.

Sammanträdet leddes av andre vice talmannen.

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 5 Anmälan om faktapromemoria.....	2
§ 6 Anmälan om granskningsrapport.....	2
§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
§ 8 Svar på interpellation 2023/24:681 om stöd till civilsamhället.....	2
Anf. 1 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M).....	2
Anf. 2 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	3
Anf. 3 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M).....	3
Anf. 4 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	4
Anf. 5 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M).....	4
Anf. 6 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	5
Anf. 7 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M).....	5
§ 9 Svar på interpellation 2023/24:705 om förstatligandet av folkrörelsebiståndet.....	5
Anf. 8 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M).....	5
Anf. 9 OLLE THORELL (S).....	6
Anf. 10 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S).....	7
Anf. 11 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M).....	7
Anf. 12 OLLE THORELL (S).....	8
Anf. 13 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S).....	8
Anf. 14 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M).....	8
Anf. 15 OLLE THORELL (S).....	9
Anf. 16 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M).....	9
§ 10 Anmälan om interpellationer	10
§ 11 Anmälan om fråga för skriftligt svar	10
§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor	10
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 9.54.	11